

DGP 3.9.87

Willem de Mérode in Uithuizermeeden herdacht ,Ook de kerk heeft vandaag haar feesthoed opgezet'

■ **UITHUIZERMEEDEN** - Als jongen van veertien, vijftien jaar heeft Ekko Ubbens nooit beeft, wat hij voor Willem Eduard Keuning (de dichter Willem de Mérode) betekende en nog zou betekenen. Ekko Ubbens, door De Mérode heel vaak Okke genoemd, inspireerde de dichter tot veel poëzie, waarin hij zijn zuivere, 'platonische' liefde - versluierd - kon uiten.

Willem de Mérode, wiens honderdste geboortedag gisteravond in de gereformeerde kerk (vrijgemaakt) in Uithuizermeeden werd herdacht, overleed op 22 mei 1939. Ekko Ubbens is nu 81, woont in Assen en haalde tijdens de herdenkingsbijeenkomst van gisteravond 'persoonlijke herinneringen' aan meester Keuning op.

Omstreeks 1920 was de gereformeerde kerk in Uithuizermeeden nog niet voorzien van zijbanken; de vrouwen zaten aan de ene kant van het middenpad, de mannen aan de andere. De jonge Ekko Ubbens had in die tijd, zo vertelde hij gisteravond, een vaste plaats op de galerij. Meester Keuning, onderwijzer aan de gereformeerde lagere school in Uithuizermeeden, liet zich meestal maar een keer per zondag (meestal 's morgens) in de kerk zien; hij zat dan uiteraard in het 'mannenvak'. Als gezegd was Ekko onwetend van de voorkeur van 'zijn' meester, bij wie hij nog in de vierde klas had gezeten. „Ik keek tegen meester Keuning aan als mijn meester en niet als mijn vriend. Ik zocht hem op in zijn kamer, temidden van duizenden boeken, soms met tegenzin, maar vooral als hij ziek was - en dat gebeurde nogal eens - uit plichtsbefes. Ik wist, dat hij daar alleen lag of zat - hij had geen vrouw - en dat hij het mooi vond als ik hem een bezoek bracht”.

Eenzaamheid

Op zijn plaatsje op de galerij kon de jeugdige Ekko zijn gedachten uiteraard niet altijd bij de

Foto: Hilbrand Dijkhuizen

Is er een nood, die meerder rijpen kan
Dan deze:
In liefdes lusthof zijn een eenzaam man
En een bevreesde?

Willem de Mérode.

preek houden. Zijn ogen dwaalden wel eens af 'naar de bloedeigen dochter van de dominee en naar die van de hoofdonderwijzer'. „Die meisjes boeiden mij soms meer dan de preek”. Deze woorden van Ekko Ubbens schetsen toch ook indirect de eenzaamheid, waarin Willem de Mérode leefde en die de dichter onder meer tot uitdrukking bracht in de versregels, die nu het monument sieren in de plaats, waar hij van 1907 tot 1924 leefde en werkte: 'Is er een nood, die meerder rijpen kan dan deze: in liefdes lusthof zijn een eenzaam man en een bevreesde?'

Na het drama van 1924 - een enkel en naar

later zou blijken geheel op zichzelf staand 'zwak' moment met een van zijn jonge vrienden, gevangenisstraf, ontslag - werd Willem de Mérode in zijn nieuwe woonplaats Eerbeek kerkelijk dakloos, wat uiteraard (en dat zeker niet in zijn geval) geen synoniem is voor ongelovig; hij zou de gereformeerde kerk van Uithuizermeeden nooit meer van binnen zien. De kerkeraad wilde, dat hij na zijn schuldbelijdenis ook nog eens in het openbaar schuld zou belijden en dat weigerde hij. In hetzelfde kerkgebouw, waar het gebeuren van 1924 de golven toch ook heel hoog deed gaan, werd de dichter gisteravond herdacht én geëerd.

◀ Ekko Ubbens, de grote liefde van De Mérode, bij het monument ter nagedachtenis aan de schrijver.

Religieus

Geëerd, inderdaad. Want zo kon dr. G. Puchinger de vraag, of 'déze dichter in déze kerk herdacht kan worden' alleen maar bevestigend beantwoorden. Willem de Mérode namelijk was, zo lieten de woorden van dr. Puchinger zich samenvatten, boven alles de tolk van 'een eigengeaard orthodox-protestants geestesvolk van zeer bepaalde gereformeerde snit'. Puchinger: „Wie Willem de Mérode niet als religieus dichter wilt aanvaarden, miskent zijn werk en achtergrond evenzeer als wanneer men Herman Gorter en Henriëtte Roland Holst lezend hun socialisme zou ontkennen, of wanneer men, Boutens lezend zijn neus ophaalt voor Plato”.

Hans Werkman, die de Verzamelde Gedichten van De Mérode verzorgde en bovendien de (bekroonde) biograaf van de dichter, schetste de band van Willem Eudard Keuning met het dorp Uithuizermeeden. De dichter had vrijwel geen contact met zijn dorpsgenoten, maar hij werd erkend als een goed onderwijzer. Na het drama van 1924 liet het dorp hem vallen, maar dat kwam gedeeltelijk weer goed.

Werkman: „We herdenken De Mérode in dit kerkgebouw. U hebt gezien, dat de buitenkant van dit gebouw in restauratie is. Tot aan de vorige week heeft zelfs het torentje enkele maanden op het kerkplein gestaan. Dat had mij zo'n aardige slotzin van deze toespraak kunnen leveren. Ik had willen zeggen: kijk, ook de kerk heeft vandaag voor Willem de Mérode haar hoed afgezet. Maar wat gebeurt er? Vorige week is het torentje vernieuwd en opgeknapt, weer naar boven gesen. Goed, ik pas me aan. Ook de kerk heeft op deze verjaardag van Willem de Mérode haar nieuwe feethoed opgezet”.